

20. ročník celostátní soutěže „Komenský a my 2021 - 2022“

Kategorie B: Proč byl J. A. Komenský velkou osobností našich dějin? /zamyšlení/

Metodická instrukce pro pedagogy

Téma 20. ročníku soutěže Komenský a my je věnováno 430. výročí Komenského narození. A navíc bude v roce 2022 Česká republika předsedat v Radě EU. Výjimečná příležitost znovu si připomínat odkaz Jana Amose Komenského, jeho místo v české historii, ale zároveň jeho rozměr evropský, světový, všelidský. Jak o naší soutěži poznamenala poslankyně Evropského parlamentu, M. Šojdrová: „Je třeba znát naše národní dějiny a kulturu, abychom mohli chápat a vytvářet kulturu evropskou.“ A to je i jedním z cílů soutěže Komenský a my.

Odborné vedení soutěže předpokládá, že pedagog seznámí své žáky s životem a v hrubých rysech i dílem Komenského a se základními historickými souvislostmi jeho doby pro potřeby znalostního testu, který je součástí této kategorie soutěže. Písemná část 20. ročníku soutěže přímo navazuje na zmíněný test a snaží se žáky přivést k zamyšlení nad vztahem dějů minulých a současných. Je možné dovést stále živý odkaz Komenského jakožto historické osobnosti z povahy dějů, jichž jsme aktéry, jinak řečeno které právě prožíváme? Můžeme objevit nějaká východiska, která Komenský formuluje ve svém myšlenkovém odkazu, pro řešení výzev, kterým my - moderní lidé - čelíme, a to jako jednotlivci i lidstvo jako celek? Není náhodou, že Komenský nabízel světu nápravu všeho toho, co nás tíží, prostřednictvím vzdělání. Jedině to člověka kultivuje, tj. pomáhá mu nalézt mravní ukotvení a řešení prostřednictvím znalostí o člověku a světě, které mu umožní jednání vedoucí k míru a skutečný prospěch lidstva. **„Takový je příští věk, jak jsou vychováni příští jeho občané.“ /JAK/**

Učitel bude při přípravě žáků na soutěž hovořit o živém odkazu Komenského právě pro jeho nadčasovost. Může poukázat na skutečnost, že ty státy, které nevěnují dostatečnou péči rozvoji vzdělanosti svých občanů, zaostávají ve světovém srovnání za ostatními zeměmi.

Velikost Komenského spočívá právě v tom, že našel cestu, kterou nabídl celému světu. Touto cestou je vzdělávání. To osvobozuje, dává člověku možnost kvalifikovaně rozhodovat o sobě i o jiných. Mimořádná byla také jeho pracovitost, rozhled a schopnost přijmout i rány osudu. Po celý život hledal léky na neduhy lidstva, jako jsou války pramenící ze sobectví, nesvornosti, nesnášenlivosti, z předsudků a potřeby ovládat jiné.

Předpokládáme, že pedagogové téma upraví do podoby, která je pro jejich žáky srozumitelná a uchopitelná. Bude také zajímavé dozvědět se, jak žáci chápou pojem historická osobnost a co pro ně znamená být velkou osobností. Zda je zapotřebí takovýchto osobností i dnes a které z názorů Komenského považují za inspiraci pro moderní společnost. Kterých hodnot je třeba si nejlépe vážit? Učitel by měl využít metod vedoucích ke kritickému myšlení žáků a jejich schopnosti formulovat svůj názor.

Příklad, odkud lze čerpat informace k tématu

Markéta Pánková: **Jan Amos Komenský v kostce: Malá encyklopedie českého génia staletí.** Národní pedagogické muzeum a knihovna J.A. Komenského, Praha 2020 /publikaci je možné objednat na adrese: turkova@nmpk.cz/

